

Even uw aandacht...

*Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.
Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het
mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.
Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige
toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van
boekjes voor opvoering beslist.*

Veel leesplezier!

DE KRAAIEN

Een toneelspel in drie bedrijven

door

1880
Knarf van Pellecom

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
1996
Nr. 2365

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste DRIE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel
www.sabam.be

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagformulier dat, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie
www.stichtingbredero.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *DE KRAAIEN* op te voeren moet de naam van auteur *KNARF VAN PELLECOM* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen. De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/1996/0220/057
ISBN- 978- 90-385-04742

© 1996 Toneelfonds J. Janssens/ Knarf van Pellecom
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGES

Joachim

Stanislas

Lyvia

DECOR

Het stuk speelt zich af in een grootstad in Europa. Een oude woonkamer in een woonkazerne. Er staan oude versleten meubelen, en tegen de muren liggen pakken boeken, tijdschriften en kranten.

Voor jardin staat een oude leunstoel. In het midden van de scène een oude driezit waarop twee dekens liggen. Cour staat een tafel met één stoel en is de toegang naar de keuken.

Achteraan is een deur die naar de gemeenschappelijke gang leidt. Er zijn geen ramen. Aan het plafond hangt een oude luster waarvan nog één lamp brandt. Een oliekachelkje verwarmt de hele ruimte.

E E R S T E B E D R I J F

(Achteraan staat Joachim in de deuropening. Hij is een vlotte jonge man, keurig doch sober gekleed.

In de leunstoel zit Stanislas. Hij is iets ouder dan Joachim en draagt een ribfluwelen broek en slobbertrui. Hij heeft een boek op zijn schoot en leest. Joachim beweegt niet. Dan klapt Stanislas het boek dicht.)

STANISLAS : Kom je nu binnen of niet? Ik zou in ieder geval willen dat je de deur sluit. Het tocht hier.

JOACHIM : *(sluit de deur)*

STANISLAS : Ben je nu binnen of buiten?

JOACHIM : Binnen.

STANISLAS : Enfin. Dat is een begin. *(stilte)* En ga je daar de hele tijd blijven staan of zou je het eventueel overwegen om je voor te stellen? Zolang je dat niet gedaan hebt blijf je een vreemde. En ik heb niet graag vreemden over de vloer.

JOACHIM : Ja natuurlijk. Excuseert u me. *(hij komt bij Stanislas en steekt zijn hand uit)* Joachim Somers. Aangenaam.

STANISLAS : *(kijkt naar de hand)* Zo familiair hoef je nu ook weer niet te doen. Ga zitten.

JOACHIM : *(kijkt rond en gaat op de stoel aan de tafel zitten)*

STANISLAS : Nee, niet daar. Hier. Bij mij. Ik wil dat je bij mij komt zitten. Ik heb geen zin om mijn stem te forceren of om een stijve nek te krijgen als ik tegen je praat. Je moet niet bang zijn. Ik bijt niet.

JOACHIM : *(komt met de stoel naar Stanislas)* Ik... Ik ben niet bang.

STANISLAS : Waarom zou je? Ik doe geen vlieg kwaad. Daar is voor gezorgd. Dus, jij bent Joachim.

JOACHIM : Ja.

STANISLAS : Ja. Ze hadden me al verwittigd van je komst. Je bent al de tweede, deze maand.

JOACHIM : Dat wist ik niet.

STANISLAS : Nee, natuurlijk. Dat vertellen ze je niet. Anders was je hier nu misschien niet geweest. Er doen vreemde verhalen de ronde.

JOACHIM : Ja?

STANISLAS : Wist je dat niet? Heb jij dan nog niets over mij horen vertellen?

JOACHIM : Niet speciaal, nee.

STANISLAS : Dat is hoogst onwaarschijnlijk.

JOACHIM : Echt waar.

STANISLAS : Eerlijk?

JOACHIM : Ja.

STANISLAS : Oké. Goed dan. Dan is dit toch tenminste een goeie start. Of liever. Dan beginnen we tenminste met een schone lei. Onbevooroordeeld.

JOACHIM : Meneer Dumont, ik heb zelf om deze opdracht gevraagd. Ik denk dus niet dat...

STANISLAS : Ah, zo zie jij dat. Een opdracht. Zo noem jij dat. Ik ben voor jou dus een... opdracht.

JOACHIM : Nee, nee. Zo bedoel ik dat niet.

STANISLAS : Dat was toch maar wat je zei. Of hoor ik niet goed?

JOACHIM : Toch wel, toch wel. Ik bedoelde alleen maar...
(zucht) Meneer Dumont, ik wilde niet...

STANISLAS : (*sussend*) Ja, ja. 't Is al goed. Ik weet best wat je bedoelde. Jij kan daar niets aan doen. Zo gaat het vandaag de dag nu eenmaal. Voor je 't weet neem je hun terminologie over. Het sluipt binnen zonder dat je 't zelf beseft. En zo is het met alles. (*stilte*) Zo is het ooit begonnen. (*stilte*) Joachim...

JOACHIM : Ja, meneer.

STANISLAS : Asjeblieft! Geen meneer hier. Laat dat vormelijke maar buiten. Stanislas. Zeg maar Stanislas.

JOACHIM : Goed. Maar... (*lacht*) Is dat dan niet te familiair, voor u? U bij uw voornaam noemen.

STANISLAS : En geen flauwe grappen. Begrepen?

JOACHIM : Ja, natuurlijk.

STANISLAS : Alles, behalve dat.

JOACHIM : Goed.

STANISLAS : Nee, wat ik wilde zeggen. Hier mag je jezelf zijn. Ik heb een hekel aan mensen die zich anders voordoen dan ze zijn.

JOACHIM : Ja, natuurlijk.

STANISLAS : Hoewel ik daar begrip voor kan opbrengen. Vandaag de dag... Hoe is 't nu eigenlijk, daarbuiten?

JOACHIM : Gewoon.

STANISLAS : Gewoon. Ja, nu weet ik veel meer. Jij bent ook niet veel van zeps hé. Dat belooft. Je moet deze opdracht niet te letterlijk nemen, jongen. Ik weet dat je mij in het oog moet houden, maar dat wil niet zeggen dat je niet met me mag praten. Dat hebben ze je toch niet verboden, nee toch? Ik ben degene die spreekverbod heeft. Niet jij. Mij hebben ze monddood gemaakt. Jou niet. Enfin, toch niet op die manier. (*stilte*) Of moet ik dan toch geloven dat je bang bent?

JOACHIM : Helemaal niet.

STANISLAS : Heb jij sigaretten bij je?

JOACHIM : Ik rook niet.

STANISLAS : Maar ik wel. Een slechte gewoonte, dat weet ik. Maar daar ben ik al meer van beschuldigd. De volgende keer breng je sigaretten mee, hoor je? Ik zit al bijna twee weken zonder.

JOACHIM : Meneer Du... Stanislas, bedoel ik. Het spijt me, maar daar heb ik het geld niet voor. Sorry.

STANISLAS : Ah neen? (*bromt*) Wat hebben ze me nu weer in mijn nek gedraaid? Dat rookt niet en heeft geen geld. Godallemachtig! Wat kost een pakje sigaretten tegenwoordig.

JOACHIM : Ik weet niet. Vier-, vijfhonderd, denk ik.

STANISLAS : Zoveel? Ja, dan begrijp ik dat je... (*stilte*) Maar... Dan pik je ze toch gewoon. Dat deed ik vroeger ook, als ik zonder centen zat. (*lacht*) En dat was meestal het geval.

JOACHIM : (*lacht schamper*) Nee, dat... Dat durf ik niet.

STANISLAS : Nee, dat begrijp ik. Je durft hier amper je mond open te doen, laat staan dat je een diefstal zou kunnen plegen. Een kleintje maar. Voor de goede zaak. Om mijn hunkeren te stoppen. Al was het maar even. Maar nee, daar zie ik jou niet toe in staat.

JOACHIM : 't Is gewoon te gevaarlijk, dat is alles. Dat heeft niets met durf te maken. Het risico om gepakt te worden is te groot. De politie is overal.

STANISLAS : Mm. Welke straf staat er tegenwoordig op diefstal? Ik bedoel, een kleintje, zoals... Zoals het stelen van een pakje sigaretten? Een kruimeldiefstalletje, om zo te zeggen.

JOACHIM : Twintig jaar. Minimum.

STANISLAS : Opsluiting?

JOACHIM : Dwangarbeid.

STANISLAS : (*fluit*) Alle prijzen zijn blijkbaar gestegen.

JOACHIM : Ja. Zeg dat wel.

STANISLAS : Nee... Dat kan ik niet van jou verlangen. Twintig jaar. Dat is een pakje sigaretten niet waard. Dat wil ik niet op mijn geweten hebben. (*lacht*) Twintig jaar. Godallemachtig! Dat is niet te geloven.

JOACHIM : De tijden zijn veranderd.

STANISLAS : Ja, dat wist ik al. Daar vertel je mij niets nieuws mee. Maar twintig jaar... Voor zoiets... Dat is ongelooflijk. (*lacht*) Dat is gewoon absurd.

JOACHIM : Maar! Het heeft ook zijn voordelen.

STANISLAS : Hoezo?

JOACHIM : Er is nu veel minder criminaliteit dan vroeger. De mensen kunnen nu weer gerust op straat lopen.

STANISLAS : Ja, dat zal wel. Als ze maar in het gareel lopen. *(stilte)* En jij?

JOACHIM : Ik?

STANISLAS : Ja. Jij. Wat doe jij zoal in 't leven?

JOACHIM : Ik weet niet...

STANISLAS : *(geërgerd)* Ik bedoel! Wat is uw beroep? Quelle est votre métier?

JOACHIM : Oh! Ik... Ik ben...

STANISLAS : Ja, wat ben je? Is 't zo erg dat je daarom moet beginnen stotteren?

JOACHIM : Nee, nee. Helemaal niet. *(fier)* Ik ben... acteur.

STANISLAS : *(stilte)* Ah, zo. Een artiest. *(tot zichzelf)* Waar blijven ze vandaan komen? *(stilte)* Professioneel?

JOACHIM : Ja.

STANISLAS : Is dat nog leefbaar?

JOACHIM : Huh?

STANISLAS : Kan je daar nog van leven, vandaag de dag?

JOACHIM : *(lacht verlegen)* Ik doe mijn best.

STANISLAS : En hoe lang doe je dat al?

JOACHIM : Acht jaar.

STANISLAS : Acht jaar?

JOACHIM : Ja.

STANISLAS : Da's vreemd.

JOACHIM : Ja?

STANISLAS : Ja. Ik ken jou niet. Ik heb nog nooit van jou gehoord. En acht jaar geleden zat ik hier nog niet. Toen kon ik nog regelmatig naar het theater gaan. Maar jou heb ik daar nooit gezien.

JOACHIM : Ja, dat kan.

STANISLAS : Hoezo?

JOACHIM : Ik ben nog maar een paar jaar ècht aan het werk.

STANISLAS : En daarvoor? Wat deed je dan?

JOACHIM : Gewoon, wat kleine opdrachten.

STANISLAS : O ja. Opdrachten.

JOACHIM : In kleine theatertjes. Of bij
gelegenheidsgroepjes.

STANISLAS : Ah, ja, ja. Het toenmalige *theater in de marge*?

JOACHIM : Zo kon je 't vroeger wel noemen, ja.

STANISLAS : Zo werd het genoemd.

JOACHIM : Ja ja.

STANISLAS : Ja, ja. Vroeger kon dat nog. En dan... Opeens...
carrière gemaakt?

JOACHIM : Ja. Niet dat ik... Ik bedoel... Ik ben nu nog niet
echt bekend. Maar, ik heb goeie vooruitzichten.

STANISLAS : En waar speel je nu?

JOACHIM : In de stadsschouwburg.

STANISLAS : Aha! Meteen het grote werk. En komt daar vandaag
de dag nog volk naar kijken?

JOACHIM : Nu weer wel, ja.

STANISLAS : Meer dan vroeger?

JOACHIM : Ja.

STANISLAS : Vroeger lukte het niet meer zo best, hé. (*lacht*)
God, hoor mij bezig. Ik spreek al over vroeger,
terwijl het nog maar een paar jaar geleden is. Toen
dat het repertoiretheater stelselmatig afgebroken werd
en die marginale groepjes al het geld kregen. Met alle
gevolgen vandien natuurlijk.

JOACHIM : Hoezo?

STANISLAS : Ja. De groten gingen failliet en naar die
anderen gingen de mensen niet kijken. Ze bleven liever
thuis. Voor hun tv.

JOACHIM : Maar er moet toch vernieuwing zijn.

STANISLAS : Ja, natuurlijk. Dat weet ik ook. Maar je mag dat
niet forceren. Vernieuwing moet vanzelf gebeuren. Je
mag dat niet opdringen.

JOACHIM : Maar nu zit het theater weer vol. Elke avond.

STANISLAS : En hoe zou dat komen, denk je?

JOACHIM : Ik weet niet. Misschien zijn de mensen de televisie beu. Dat zou toch kunnen?

STANISLAS : (*hoofdschuddend*) Je weet het echt niet, hé? Heb je daar nog nooit over nagedacht?

JOACHIM : Niet echt, nee.

STANISLAS : Je weet toch dat de mensen verplicht worden om naar het theater te gaan? Ze moeten jaarlijks hun aantal voorstellingen bijwonen, anders worden ze beboet.

JOACHIM : Ja, dat wel, maar of dat nu...

STANISLAS : En als de boetes evenredig gestegen zijn met de rest dan zal dat niet zo prettig zijn.

JOACHIM : (*lachend*) Nee.

STANISLAS : Plus dat ze dan geregistreerd worden.

JOACHIM : Huh?

STANISLAS : Ja, ja. Je kan je tegenwoordig niet voorstellen wat maar nodig is om als subversief bestempeld te worden. (*stilte*) En wat spelen jullie zoal? Werk van eigen bodem?

JOACHIM : Ja, natuurlijk.

STANISLAS : Exclusief?

JOACHIM : Ja.

STANISLAS : Ja, natuurlijk.

JOACHIM : Onze eigen auteurs moeten gepromoot worden. Er is kwaliteit genoeg aanwezig.

STANISLAS : Dat weet ik.

JOACHIM : U wordt ook gespeeld. Er zijn al verschillende stukken van u door ons opgevoerd. Met veel succes trouwens.

STANISLAS : Ja?

JOACHIM : Ik heb twee jaar geleden een stuk van u gespeeld.

STANISLAS : O ja? Wat dan wel?

JOACHIM : "Ondergronds."

STANISLAS : Dat zal dan toch wel een aangepaste versie geweest zijn. Ik denk niet dat ik mijn eigen stuk nog zou herkennen.

JOACHIM : Hoezo?

STANISLAS : (*lacht*) Omdat "Ondergronds" één van de oorzaken is waarom ik hier nu zit.

JOACHIM : Dat begrijp ik niet.

STANISLAS : Omdat "Ondergronds" een subversief stuk is. Enfin, dat is het geworden. Na de omwenteling.

JOACHIM : Dat geloof ik niet.

STANISLAS : Zie je wel dat je 't niet kent. Ging dat stuk over homoseksualiteit?

JOACHIM : Nee, natuurlijk niet.

STANISLAS : Over repressie? De kerk? (*Joachim schudt neen*) Racisme? Dan heb jij mijn stuk niet gespeeld.

JOACHIM : (*blaast*) Ik begrijp er niets meer van.

STANISLAS : Ah nee? 't Is toch niet zo moeilijk. Na de omwenteling, toen het front de absolute meerderheid haalde...

JOACHIM : Ja.

STANISLAS : Had jij kunnen denken dat er een verzetsbeweging zou ontstaan? Nee, natuurlijk niet. Wie wel? (*stilte*) Maar zij hadden dat voorzien. Ze waren er zelfs blij mee. Het stelde hen in staat om de avondklok in te stellen en mensen voor onbepaalde tijd op te sluiten. Zogezegd om de openbare rust te herstellen. Opeens werden er wetten gestemd die er anders nooit zouden gekomen zijn.

JOACHIM : Maar die waren nodig. Anders zou het geweld nooit hebben opgehouden. Er moest íets gebeuren.

STANISLAS : Ja, ja.

JOACHIM : Maar wat heeft dat met u te maken?

STANISLAS : Alles. Je weet toch waarom ik hier zit?

JOACHIM : Ja.

STANISLAS : Wel?

JOACHIM : Omdat u ziek bent. Omdat u niet meer buiten kan komen. En daarom heb ik mij ook opgegeven om u te komen helpen. Omdat ik u en uw werk bewonder. Ik ben een grote fan van u.

STANISLAS : Is dat wat ze je verteld hebben? Ik ben dus ziek?

JOACHIM : *(aarzelend)* Jja...

STANISLAS : Ja, dat klopt. Ik ben ziek. Ongeneeslijk ziek. Hier. *(tikt tegen zijn slaap)* Ik denk anders. Ik heb dingen geschreven waar zij het niet mee eens zijn. Daarom mag ik niet meer buiten.

JOACHIM : Maar u wordt nog steeds gelezen. Hoe kan dat dan? Ik heb alles van u gelezen. U bent een beroemdheid.

STANISLAS : En jij hebt de eer die beroemdheid ten dienste te staan. Vrijwillig. Enfin, toch zo ongeveer.

JOACHIM : Ik heb er zelf om gevraagd.

STANISLAS : Heb je gevraagd om buiten je gewone job nog aan maatschappelijke dienstverlening te doen? Nee, dat heb je niet. Niemand heeft dat. En toch wordt iedereen ingezet.

JOACHIM : Het is onze plicht om voor de zwakkeren te zorgen. Er is geen geld om al die zieken, bejaarden en gehandicapten te blijven verzorgen. Dus moet iedereen zijn verantwoordelijkheid opnemen. We moeten solidair zijn.

STANISLAS : En het kost de overheid geen cent. *(stilte)* Zeg mij eens... Wat houdt die... opdracht van jou eigenlijk in? Wat moet jij hier komen doen?

JOACHIM : Ik weet niet. Boodschappen doen, uw was wegbrengen, zorgen dat u niets te kort komt.

STANISLAS : En wie betaalt dat?

JOACHIM : De overheid.

STANISLAS : Dus, daar is wel nog geld voor?

JOACHIM : Ja.

STANISLAS : Maar voor sigaretten niet.

JOACHIM : Nee, natuurlijk niet.

STANISLAS : Dus jij moet enkel die dingen doen?

JOACHIM : Ja.

STANISLAS : Jij moet mij niet in de gaten houden?

JOACHIM : Nee.

STANISLAS : Niet rapporteren als je mij toevallig zou zien schrijven? Nee?

JOACHIM : Nee, natuurlijk niet.

STANISLAS : Want het is mij verboden om nog te schrijven. Wist je dat? (*Joachim zegt niets*) Ik mag geen letter meer op papier zetten.

JOACHIM : Nee, dat wist ik niet.

STANISLAS : Alleen lezen, dat mag gelukkig nog.

JOACHIM : Het spijt me.

STANISLAS : Och, trek het je niet aan. Ik heb daar toch geen zin meer in. Het haalt toch niets uit. Alles wordt gecensureerd. (*stilte*) En aan wie moet jij verantwoording afleggen?

JOACHIM : Aan de sectoroverste.

STANISLAS : Juist, ja. En je moet die persoon... Is het een hij of een zij?

JOACHIM : Een hij natuurlijk.

STANISLAS : Ja, natuurlijk, wat een idiote vraag. Vrouwen werken niet meer.

JOACHIM : Ze oefenen geen beroep meer uit, dat is iets anders. Ze werken thuis. Voor hun gezin. Dat is ook heel belangrijk.

STANISLAS : Alle vrouwen zitten dus terug thuis?

JOACHIM : (*lacht*) Nee, natuurlijk niet. Er zijn uitzonderingen. Bij ons werken er verschillende vrouwen. Deeltijds. En in de verpleegkunde ook.

STANISLAS : Tot ze kinderen krijgen.

JOACHIM : Ja.

STANISLAS : Dan vliegen ze eruit.